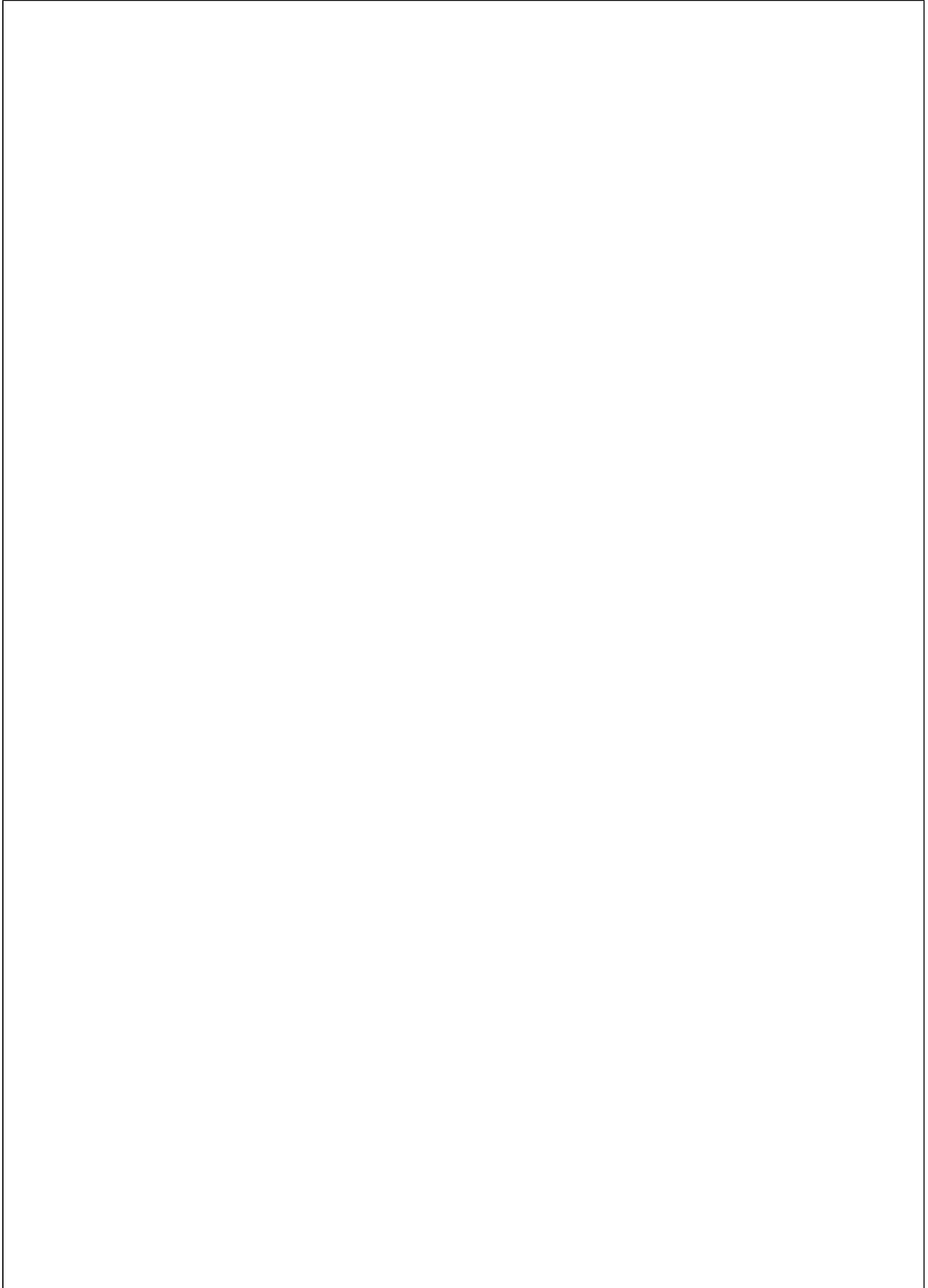

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/160376,Odsloniecie-pomnika-Zolnierzy-Wykletych-w-Raciborzu-27-lutego-2022.html>

16.03.2026, 04:26

Odślonięcie pomnika Żołnierzy Wyklętych w Raciborzu – 27 lutego 2022

Uroczystość w ramach Raciborskich Obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych odbyła się na skwerze przed Zakładem Karnym w Raciborzu (ul. Josepha von Eichendorffa 14), gdzie stanął monument upamiętniający bohaterów, którzy poświęcili życie niepodległej Ojczyźnie. Wzięli w niej udział prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki oraz dyrektor katowickiego oddziału IPN dr Andrzej Sznajder.

27.02.2022

– Jak naiwni byli i nadal pozostają ci, którzy w przeszłości, w historii, widzą tylko zapis minionej rzeczywistości. Którzy nie dostrzegali, nie chcą do dzisiaj, dojrzeć pewnych funkcjonujących mechanizmów działania, nie chcą spoglądać w przeszłość, aby budować nasz dobrobyt, spokój i bezpieczeństwo w XXI w. i myśleć o naszej przyszłości – mówił prezes Instytutu podczas uroczystości odsłonięcia pomnika, nawiązując zarówno do wydarzeń historycznych, jak i najnowszych.

– Gdy w XIX w. polscy partyzanci walczyli w powstaniu styczniowym o wolną i niepodległą Polskę, to carska Rosja nazywała ich terrorystami. Kiedy w 1920 r. bolszewickie hordy szły na Europę, to jak twierdzili Sowieci, szli po to, żeby budować nowy, wolny i demokratyczny świat. Także po 17 września 1939 r. Związek Sowiecki, jak sam chciał twierdzić, wyzwalał zachodnią Białoruś i zachodnią Ukrainę, a dwa zgromadzenia tych państw, same rzekomo poprosiły o tę wolność, która była zniewoleniem i końcem znanej wówczas Europy. Wyzwoliciele, jak chcieli siebie nazywać, przyszli także do Polski w roku 1945, po to, aby mordować polskich bohaterów, gwałcić polskie kobiety i niszczyć ducha niepodległości Polski – przypomniał dr Nawrocki. – Także dzisiaj, w XXI w. – podkreślił – widzimy sekwencję działania historycznego. Przebrani w mundury Federacji Rosyjskiej, a z Leninem i Stalinem w swojej głowie i w sercach, żołnierze „wyzwalają” Ukrainę, mordując kobiety, dzieci i zabijając żołnierzy niepodległego państwa.

– W roku 1945 żołnierze podziemia antykomunistycznego nie zgodzili się na kłamstwo i propagandę. Nie ugięli się przed wielką siłą Związku Sowieckiego najwierniejsi z wiernych, którzy wypełniali przysięgę złożoną w roku 1939. Kilkunastu z nich straciło życie w raciborskim więzieniu – powiedział prezes Instytutu podczas uroczystości odsłonięcia poświęconego im pomnika.

Na uroczystość w Raciborzu przybyli przedstawiciele rodzin bohaterów, parlamentarzyści, duchowieństwo oraz mieszkańcy miasta. Odślonięcie pomnika poprzedziło poranne sympozjum w sali głównej Sądu Rejonowego w Raciborzu, zatytułowane „Poszukiwania i identyfikacja Żołnierzy Wyklętych zmarłych w raciborskim więzieniu i pochowanych na cmentarzu „Jeruzalem” w Raciborzu. W południe w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa odprawiona została Msza św. w intencji Niezłomnych pod przewodnictwem bp. Wiesława Lechowicza, ordynariusza polowego Wojska Polskiego.

Niedzielne obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych zakończył koncert w Raciborskim Centrum Kultury. Chór i orkiestra Filharmonii Śląskiej oraz soliści

wykonali *Requiem* Mozarta i *Muzykę Aniołów* A. Wesołowskiego.

* * *

Są w Polsce miejsca szczególne, w których Niezłomni – jeśli nie oddali życia na polu bitwy – tracili życie w kazamatach ubeckich, w czasie tortur czy w komunistycznych więzieniach, gdzie odbywali niesłuszną karę po tzw. pokazowych procesach sądowych w straszliwych warunkach. Takim miejscem kaźni był budynek raciborskiego więzienia. Przetrzymano tam Żołnierzy Niezłomnych, znanych z imienia i nazwiska, którzy zmarli i spoczęli w bezimiennych grobach na raciborskiej „Łączce” – cmentarzu Jeruzalem. Dla ich upamiętnienia przy zakładzie karnym w Raciborzu stanął pomnik Żołnierzy Wyklętych.

Instytut Pamięci Narodowej prowadzi identyfikację Niezłomnych, straconych i zmarłych w raciborskim więzieniu w latach 1947-1952.

Podczas pierwszego etapu prac poszukiwawczych, w listopadzie 2020 r. na cmentarzu „Jeruzalem” pracownicy Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN odnaleźli szczątki 9 ofiar. Na przełomie czerwca i lipca 2021 r. Biuro Poszukiwań przeprowadziło drugi etap prac poszukiwawczych. W typowanych miejscach odnaleziono szczątki 6 osób. Kontekst archeologiczny i analiza antropologiczna wykazały, że mogą to być straceni i zmarli w latach 1947-1952 w raciborskim więzieniu poszukiwani.

Więzienie Centralne w Raciborzu przyjmowało po wojnie skazanych z całej Polski, w tym także karanych za działalność niepodległościową. Większość osadzonych, którzy w latach 1945-1956 zmarli, prawdopodobnie z powodu epidemii gruźlicy w zimnych, przepełnionych celach – pogrzebano na cmentarzu „Jeruzalem”.

Nekropolia jest wyjątkowa ze względu na zachowane na jej tyłach, w niemal nienaruszonym stanie, powojenne pochówki, co umożliwia badanie archeologiczne w pierwotnym ułożeniu spoczynkowym.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)